

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Assurancerapport

Privacy audit Wpg 2019 Politie

Colofon

Titel	Privacy audit Wpg 2019 Politie
Uitgebracht aan	Politie
Datum	2 maart 2020
Kenmerk	2020-0000045515

Inlichtingen
Auditdienst Rijk
070-342 7700

Inhoud

Assuranceverklaring—4

- 1 Aanleiding opdracht—5**
 - 1.1 Aanleiding—5
 - 1.2 Uitvoering Privacy audit—5
 - 1.3 Doelstelling—6
 - 1.4 Onderzoeksvragen—6
 - 1.5 Scope—6
 - 1.6 Communicatie opdrachtgever—7
 - 1.7 Gehanteerde Standaard—7
 - 1.8 Verspreiding rapport—7

- 2 Bevindingen—8**
 - 2.1 Algemene bevindingen—8
 - 2.2 Bevindingen per Wpg onderwerp—9

- 3 Ondertekening—21**

- 4 Managementreactie—23**

Assuranceverklaring

In 2016 heeft de heer D. Heerschop, lid Korpsleiding en CIO, de Auditdienst Rijk (ADR) van het ministerie van Financiën opdracht gegeven om over de jaren 2015 tot en met 2018 een privacy audit uit te voeren bij de politie op grond van de Wet politiegegevens (Wpg).

Deze privacy audit had tot doel op systematische wijze te toetsen of aan de bepalingen van de Wpg op adequate wijze uitvoering is gegeven ten aanzien van de in de wet genoemde verwerkingen.

Dit onderzoek is uitgevoerd conform het Privacy Control Framework (PCF) van NOREA.

Op grond van onze werkzaamheden concluderen wij dat het stelsel van maatregelen en procedures gericht op de bescherming van de politiegegevens, betrekking hebbende op de in de Wpg genoemde artikelen, naar de stand van ultimo december 2018, in opzet, bestaan en werking niet of niet geheel heeft voldaan aan de vereisten, zoals genoemd in de Wpg.

Het oordeel heeft betrekking op de zogenaamde verwerkingen genoemd in de Wpg. Het hierbij gehanteerde normenkader omvat de door de politie te nemen maatregelen. Tekortkomingen op deze vlakken hebben uiteindelijk geleid tot het geformuleerde oordeel.

De verantwoordelijke, zijnde de korpschef van de politie, de heer E. Akerboom, is op grond van artikel 4 lid 1 van de Regeling Periodieke Audit politiegegevens, verplicht binnen drie maanden een verbeterrapport op te stellen waarin de maatregelen worden beschreven die getroffen zijn ter verbetering van de in de privacy audit geconstateerde tekortkomingen. Op grond van artikel 4 lid 3 dient een hercontrole plaats te vinden. Wij adviseren de hercontrole te laten uitvoeren door de interne auditors van de politie. De resultaten van het verbeterrapport en de uitgevoerde hercontrole zullen in de volgende privacy audit worden meegenomen.

Den Haag, d.d. 2 maart 2020,

10.2.e

drs. 10.2.e

1 Aanleiding opdracht

1.1 Aanleiding

De Wet politiegegevens (Wpg) is op 1 januari 2008 van toepassing verklaard op de verwerking van politiegegevens door de politie. Per 1 januari 2019 is de nieuwe Wpg van kracht geworden. Omdat dit onderzoek betrekking heeft op de periode 2015-2018 wordt de Wpg gevolgd, zoals die gedurende deze periode van kracht was.

De Wpg schrijft 'de verantwoordelijke' (voor de politie is dit de korpschef) voor om periodiek een privacy audit uit te laten voeren op de naleving van de regels die als gevolg van de Wpg van toepassing zijn op het verwerken van politiegegevens (artikel 33 lid 1). Tevens dient 'deze verantwoordelijke' tijdig opdracht te verstrekken aan een auditinstelling om de vierjaarlijkse privacy audit uit te voeren.

Een privacy audit dient de eerste keer na twee jaar en vervolgens na vier jaar plaats te vinden. Dit betekent dat eind 2010, eind 2014, eind 2018, eind 2022, en zo verder, een privacy audit uitgevoerd moet worden. De eerste privacy audit heeft plaatsgevonden in 2011 en is uitgevoerd door de voorloper van de ADR (de DAD van het ministerie van Veiligheid en Justitie). Ook de tweede privacy audit is uitgevoerd door de ADR en in 2015 opgeleverd.

De politie heeft de ADR de opdracht verstrekt een privacy audit over de periode 2015 t/m 2018 uit te voeren. De korpschef politie, dient een afschrift van het privacy rapport aan de Autoriteit Persoonsgegevens te zenden.

De opdracht is beschreven in de opdrachtformulering, welke in augustus 2016 door de opdrachtgever, de heer D. Heerschop, en door de opdrachtnemer van de ADR, de heer J. Looman, is ondertekend.

1.2 Uitvoering Privacy audit

De privacy audit is uitgevoerd conform de richtlijnen (richtlijn 3600 van de NOREA) voor het uitvoeren van privacy audits van de Nederlandse Orde van EDP Auditors (NOREA).

Het onderzoek is gedaan volgens een door de ADR opgesteld werkprogramma. De uitgevoerde werkzaamheden bevatten onder meer: het beoordelen van de bevindingenmatrix en het auditdossier van de interne audit over 2015 t/m 2018, het houden van interviews onder medewerkers, het uitvoeren van deelwaarnemingen in de procesbeschrijvingen en andersoortige documentatie. De privacy audit heeft zich gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid ten aanzien van de hieronder genoemde doelstelling en objecten.

Het doel¹ van de privacy audit is op systematische wijze te toetsen of aan de bepalingen van de Wpg op adequate wijze uitvoering is gegeven.

Concreet betekent dit het beantwoorden van de vraag in hoeverre is geborgd dat voldaan wordt aan de bij of krachtens Wpg gestelde bepalingen, door de politie.

¹ Conform artikel 2, lid 2 Regeling periodieke audit politiegegevens

1.3 Doelstelling

Voor 1 september 2019 dient de privacy audit binnen de politie te zijn uitgevoerd. In deze privacy audit moet aan de hand van alle artikelen uit de Wpg worden getoetst of de politie voldoet aan de Wpg.

Het doel van de audit is het inventariseren in welke mate per onderwerp van de wet wordt voldaan aan de eisen van de Wpg binnen de politie, het in kaart brengen van de eventuele knelpunten en hierover schriftelijk rapporteren aan de korpschef.

Deze audit richt zich op alle onderdelen van de wet.

1. Autoriseren (art. 6)
2. Bewaartermijnen en vernietigen (art. 14)
3. Verstrekken (art. 16 t/m 24)
4. Rechten van Betrokkene (art. 25 t/m 31)
5. Protocolleren (art. 32)
6. Kwaliteit van gegevens (art.3 en art. 4)
7. Gebruik gevoelige gegevens (art. 5)
8. Geautomatiseerd vergelijken en combinatie zoeken (art. 11)
9. Ter beschikking stellen (art. 15)
10. Audits (art. 33)
11. Privacyfunctionaris (art. 34)
12. Beheersing en sturing (inrichting van de organisatie, rapportage en mandateren)

Van alle onderwerpen dient de opzet, het bestaan en de werking te worden vastgesteld.

1.4 Onderzoeksvragen

Uit de audit aanpak vloeien de volgende onderzoeksvragen voort, gethematiseerd naar de relevante wetsartikelen.

- In hoeverre zijn de vereisten vanuit de hierboven genoemde wetsartikelen in opzet op landelijke niveau aanwezig en bieden deze voldoende borging voor het voldoen aan de wettelijke eisen? (Opzet)
- In hoeverre wordt de landelijke opzet voor deze artikelen gevolgd binnen de eenheden? (Bestaan)
- In hoeverre worden de werkzaamheden binnen de eenheden in lijn met wetsartikelen uitgevoerd in een langere periode? (Werking)

1.5 Scope

Uit de hercontrole, uitgevoerd door de interne auditors van de Politie, en de verbeterrapporten van de eenheden is in 2017 gebleken dat een jaar na de start van het verbeterprogramma van geen enkel onderwerp alle acties zijn afgerond.

Het gevolg hiervan is dat op het gebied van de 'opzet' en 'bestaan' geen gebreken zijn verholpen. Ten opzichte van de resultaten van de 2^e auditcyclus zijn per 1 maart 2017 in 'opzet' en 'bestaan' alleen verbeteringen zichtbaar op het onderdeel 'Rechten van de betrokkene'.

In 2018 tijdens de uitvoering van de interne en de privacy audit (cyclus 3 2015-2018) hebben zowel de interne auditors als de privacy auditors vastgesteld dat sinds

de hercontrole 2017 geen verbeteractiviteiten binnen de eenheden zijn afgerond op de Wpg onderwerpen die leiden tot gedeeltelijk of geheel voldoen aan de Wpg. Echter in opzet en bestaan zijn voor het onderwerp autorisaties, naast het onderwerp Rechten van de betrokkene, verbeteractiviteiten in gang gezet, die mogelijk kunnen leiden tot het gedeeltelijk of volledig voldoen aan het Wpg.

Voor deze privacy audit hebben wij voor de onderwerpen Rechten van de Betrokkene en Autoriseren vastgesteld in hoeverre beide onderwerpen voldoen aan de vereisten uit de Wpg. Voor de overige onderwerpen, waar geen verbeteractiviteiten op hebben plaatsgevonden, die kunnen leiden tot het gedeeltelijk of volledig voldoen aan het Wpg, gaan wij uit van de resultaten van audit cyclus 2. Wij merken hierbij op dat wij de onderwerpen die in cyclus 2 in opzet voldeden aan de Wpg (Verstrekken en Protocolleren) opnieuw hebben beoordeeld.

1.6 Communicatie opdrachtgever

Voor de externe audit zal de ADR uitvoering geven aan de door de opdrachtgever, Dick Heerschop, verstrekte opdracht conform de hiervoor door NOREA (Nederlandse Organisatie van Register EDP Auditors) ontwikkelde norm. De ADR zal hierbij steunen op de werkzaamheden die door de interne auditors zijn uitgevoerd.

1.7 Gehanteerde Standaard

Deze opdracht is uitgevoerd conform de Richtlijn 3600N NOREA voor 'Assurance-opdrachten met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens (privacy audits)'.

1.8 Verspreiding rapport

De opdrachtgever (na vertrek van dhr. D. Heerschop, lid Korpsleiding en CIO), dhr H.G. Geveke, lid Korpsleiding is eigenaar van dit rapport. Het rapport wordt aangeboden aan onze opdrachtgever, die voor verdere verspreiding zorg draagt.

De ADR is de interne auditdienst van het Rijk. Dit rapport is primair bestemd voor de opdrachtgever, met wie wij deze opdracht zijn overeengekomen. In de ministerraad is besloten dat het opdrachtgevende ministerie, waarvoor de ADR een rapport heeft geschreven, het rapport binnen zes weken op de website van de rijksoverheid plaatst, tenzij daarvoor een uitzondering geldt. De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht naar de Tweede Kamer met de titels van door de ADR uitgebrachte rapporten en plaatst dit overzicht op de website.

2 Bevindingen

2.1 Algemene bevindingen

Binnen het Landelijke Verbeterprogramma zijn in de periode 2015-2018 diverse verbeteractiviteiten en (deel) projecten opgestart, die doorlopen in de volgende cyclus (valt gedeeltelijk buiten cyclus 3 van de Wpg 2015-2018). De eenheden hebben in de periode 2015-2018 werkzaamheden verricht in het kader van het Landelijk Verbeterprogramma Wpg. Hierdoor is de bewustwording van de Wpg nog steeds groeiende en wordt het belang en nut van de Wpg vaker onderkend. De naleving van de Wpg én de uitvoering ervan betreft primair een lijnverantwoordelijkheid. Het programma kent een faciliterende hulpstructuur. De nadruk ligt op ondersteuning van de lijnverantwoordelijken om tot betere naleving van de Wpg te komen. Het landelijk verbeterprogramma heeft onder andere veel geïnvesteerd in opleidingen, awareness, poortwachters en privacyfunctionarissen en beleid voor bevoegd functionarissen. De focus heeft met name gelegen op het onderwerp Rechten van de betrokkene en Autorisaties. Het streven is het afronden van het verbeterprogramma en het daarmee voldoen aan alle 12 Wpg-onderwerpen per 31 dec 2019.

De verbeteractiviteiten van het landelijke verbeterprogramma Wpg richten zich ook op de verplichtingen die voortvloeien uit de AVG en de Wpg die per 1 januari 2019 van kracht is geworden. De politie geeft aan dat door de nieuwe wetgeving (AVG en Wpg) en aandacht voor privacy nu het moment is om met kwantitatief en kwalitatief monitoren te starten. Eerdere pogingen om Wpg indicatoren op te leveren en in werking te brengen zijn niet gelukt. De betrokkenheid van lijnmanagement en meerwaarde was niet of onvoldoende aanwezig. Tevens zijn er geen eenduidige begripsdefinities aanwezig. De monitoring van de Wpg is nauwelijks en zeer versnipperd opgenomen in verschillende Cognos rapportages. Aangegeven wordt dat door het monitoren van aspecten van de Wpg (middels een uniforme landelijke aanpak) uiteindelijk de kwaliteit van gegevensverwerking gewaarborgd zal worden.

Ondanks de verbeteractiviteiten die opgestart zijn vanuit het landelijk verbeterprogramma is de conclusie voor cyclus 3, periode 2015-2018, dat de politie niet of niet geheel voldoet aan de Wpg. De Wpg staat niet bovenaan de prioriteitenlijst van de Nationale Politie. Er is er nog steeds veel onbekendheid rondom de Wpg en de Wpg wordt soms, ondanks de essentie, als last gezien. Een aantal eenheden geven wel aan dat de eerste stappen zijn gezet en de kennis/kunde rondom de Wpg aan het groeien is. Landelijke bijeenkomsten dragen hier in het algemeen aan bij en bevorderen een uniforme aanpak voor de eenheden. Er zijn namelijk tussen de eenheden nog steeds verschillen. Het hangt af van de mensen in de eenheid, hoe de Wpg verder wordt opgepakt en hoe de leiding van een eenheid hierin staat. Naast dat er meer capaciteit nodig is, werken de meeste medewerkers op basis van een tijdelijke aanstelling. Dit verstoort de continuïteit en opbouwproces en een vaste aanstelling is gewenst.

Uit het onderzoek komt naar voren dat Privacy en Wpg in het bijzonder meer attentie en aandacht zouden moeten krijgen, zeker nu de verwachting is dat burgers steeds meer vragen gaan stellen, ook op straat. Met de huidige aandacht in de samenleving voor privacy - mede door de inwerkingtreding van de AVG op 25 mei jl. - is het belangrijk om bewust om te gaan met het verwerken van politiegegevens. Het verwerken van politiegegevens vormt het fundament van het bestaan van de politie. De betrouwbaarheid van de politie kan in gevaar komen wanneer er onvoldoende aandacht is voor het goed omgaan met gegevens. Structurele duidelijkheid en borging van de Wpg in processen is noodzakelijk. Daarbij wordt

aangegeven dat het belangrijk is om te bepalen hoe het landelijk verbeterprogramma onderdeel wordt van het operationeel proces, zodat de maatregelen ook na uitvoering geborgd zijn.

2.2 Bevindingen per Wpg onderwerp

In onderstaande tabel worden de twaalf onderwerpen uit de Wpg weergegeven. Voor deze twaalf onderwerpen is de opzet (is er een landelijke procedure opgesteld die voldoet aan de Wpg), het bestaan (is de landelijke procedure geïmplementeerd conform de Wpg) en de werking (over bepaalde periode wordt gewerkt conform Wpg) beoordeeld.

Voor de Wpg onderwerpen, waar geen verbeteractiviteiten op hebben plaatsgevonden die kunnen leiden tot het gedeeltelijk of volledig voldoen aan het Wpg, gaan wij uit van de resultaten van audit cyclus 2. Wij merken hierbij op dat wij, de onderwerpen die in cyclus 2 voldeden aan de Wpg in opzet (Verstrekken en Protocolleren), opnieuw hebben beoordeeld.

Voor de Wpg onderwerpen Rechten van de Betrokkene en Autoriseren, hebben wel verbetermaatregelen plaatsgevonden, die kunnen leiden tot het gedeeltelijk of volledig voldoen aan de Wpg. Op deze Wpg onderwerpen hebben wij een audit uitgevoerd. In de afgelopen periode is veel geïnvesteerd binnen de opzet van Rechten van de betrokkene en Autorisaties. Ook in het bestaan zijn stappen gezet, echter beslaan deze niet de gehele Wpg cyclus periode van vier jaar. De periode om de werking te kunnen toetsen in deze audit (periode van vier jaar) is daarom ook te gering gebleken.

In het overzicht met de twaalf Wpg onderwerpen hebben wij naast de bevindingen per onderwerp tevens een status update vanuit het landelijk verbeterprogramma opgenomen omdat dit programma doorloopt tot 31 dec 2019 (valt gedeeltelijk buiten cyclus 3).

De bevindingen zijn verwerkt in een matrix waarbij in kleur de scores zijn aangegeven van de beoordeling van de opzet (O), het bestaan (B) en de werking (W). Daarbij hebben we de volgende criteria gehanteerd:

Groen (G): er wordt in hoofdlijnen voldaan aan de norm.

Oranje (O): er wordt niet geheel voldaan aan de norm.

Rood (R): er wordt niet voldaan aan de norm.

Grijs: niet vast te stellen of niet van toepassing.

Wpg onderwerp	Bevindingen	Score		
		O	B	W
<p>Autorisaties Autorisaties aanvragen en wijzigingen (proces) Autorisaties intrekken(proces) Inrichting van het autorisatiesysteem (kader) Controle en toezicht op het proces en het systeem Ingerichte autorisaties in IT systemen</p>	<p>In opzet is een procesbeschrijving aanwezig van het autorisatieproces. Deze betreft het toekennen, aanpassen en stopzetten van toegang tot de politie-systemen en -applicaties. Tevens is een procesbeschrijving met betrekking tot de autorisatieprofielenbeheer aanwezig, waarin het tot stand komen en het beheer van autorisatieprofielen staat omschreven. Monitoring en control op het proces en het autorisatiesysteem ontbreekt in opzet. De vaste procedure met betrekking tot het aanvragen en wijzigen van autorisaties voortkomend uit de procesbeschrijving wordt gedeeltelijk gevolgd. Dit geldt ook voor het intrekken van autorisaties. De monitoring en control op het uitvoeren van en van de uitgegeven autorisaties ontbreekt in zijn geheel.</p> <p><i>Status vanuit Landelijk verbeterprogramma: De Autorisatie Tool Leidinggevende (ATL) en Identity & Access Management (IAM) zijn ingevoerd en door verschillende portefeuillehouders zijn autorisatieprofielen opgesteld. Het de-autoriseren van bestaande autorisaties was lange tijd niet in scope van het project IAM en heeft niet volledig plaatsgevonden. Dat betekent dat er geen volledig overzicht is van toegekende autorisaties. Daarnaast is het definiëren van rollen en bijbehorende autorisaties voor de bedrijfsvoeringsfuncties nog niet gelukt. Er is een planning van activiteiten opgesteld om deze problemen op te lossen. De monitoring op de autorisaties is volgens de GA belegd bij planning en control. De set van afspraken omtrent de monitoring is bij de kaderbrief van 2018 gevoegd. Er worden</i></p>	0	R	R

	<p><i>feitelijke technische rapportages gemaakt van welke personen autorisaties boven hun profiel hebben. Dit is in 2019 van start gegaan.</i></p>		
<p>Verstrekken art. 16-verstrekking aan opsporingsambtenaren en gezagsdragers art. 17/24-verstrekking aan inlichtingendiensten en buitenlandse opsporingsinstanties art. 18-verstrekking aan derden structureel art. 19-verstrekking aan derden incidenteel art. 20-verstrekking aan derden structureel voor samenwerkingsverbanden art. 22-verstrekking voor wetenschappelijk onderzoek en statistiek</p>	<p>Cyclus 2: Er is een landelijke procedure voor verstrekkingen opgesteld. Deze is echter nog niet (volledig) binnen alle eenheden geïmplementeerd. Niet elk type verstrekking voldoet aan de Wpg. <i>Status vanuit Landelijk verbeterprogramma: Er is een convenanten register opgesteld en een model convenant opgesteld. Het register is echter niet door alle eenheden gevuld. Er wordt volgens de GA scherper gemonitord op de afspraken en de verstrekkingwijzer is 2x geüpdatet. Daarnaast zijn de opleidingen en de politieacademie vernieuwd.</i></p>	G	R
<p>Protocolleren vastleggen doel verwerkingen, (art 9 lid 2) art.32,1A vastleggen van een verwerking als bedoeld in artikel 13 lid 4 verwerking (art 32,1B) Protocolleren van de toekenning van autorisaties.(art.32,1C) Protocolleren van geautomatiseerde vergelijking/combinatie verwerken (art.32,1D) Protocolleren hernieuwde verwerking (art.32,1E) Protocolleren van verstrekkingen.(art.32,1F) Protocolleren onrechtmatige verwerkingen (art.32,1G) Protocolleren van geautomatiseerde vergelijkingen van politiegegevens met andere dan politiegegevens.(art.32,1H)</p>	<p>Cyclus 2: Er is een landelijke procedure protocolplicht opgesteld. Deze is echter nog niet (volledig) binnen alle eenheden geïmplementeerd. Voor alle categorieën waarvoor geprotocolleerd dient te worden, gebeurt dit nog niet conform de Wpg. <i>Status vanuit Landelijk verbeterprogramma: Met de nieuwe Wpg per 1 januari 2019 valt protocolleren voortaan onder de documentatieplicht. Hiervoor is een meerjarig project platform Logging opgezet.</i></p>	G	R

<p>Bewaartermijnen Verwerken politiegegevens dagelijkse politietaak (art.8) Verwerken van politiegegevens t.b.v een onderzoek in een bepaald geval (art.9) Verwerken van politiegegevens i.v.m. inzicht van de betrokkenheid van personen bij ernstige bedreiging rechtsorde.(art.10) Verwerken politiegegevens i.v.m. informantenbeheer (art.12) Verwerken politiegegevens t.b.v. ondersteunende taken (art.13) Verwerken politiegegevens t.b.v. klachten, verantwoording, rechten van betrokkene en hernieuwde verwerking (art.14)</p>	<p>Cyclus 2: De bewaartermijnen zijn onvoldoende op orde. Dit komt mede omdat deze onvoldoende zijn geborgd in de IT. De medewerkers dienen daarnaast ook zelf schoningstermijnen in de gaten te houden en handmatig te schonen. Dit gebeurt meestal niet.</p> <p><i>Status vanuit Landelijk verbeterprogramma: De korpschef en minister hebben besloten voorlopig geen gegevens te vernietigen in het kader van cold cases. Door het besluit van de korpschef en de minister worden deze gegevens na 10 jaar niet meer vernietigd. Binnen de Nationale Politie zijn er poortwachters aangesteld die als enige verwijderde gegevens kunnen terughalen. Dit zou bijvoorbeeld mogelijk kunnen zijn in het geval van een cold case.</i></p>	R	R	R
<p>Rechten van de betrokkene Verzoek tot kennisneming (art 25-27) Verzoek om verbetering, aanvulling, verwijdering of afscherming Vergoeding van kosten Overige</p>	<p>Er is een landelijke procedure voor rechten van betrokkenen opgesteld, deze is binnen alle eenheden geïmplementeerd. In deze procesbeschrijving is opgenomen op welke wijze invulling wordt gegeven aan een verzoek tot inzage of rectificatie door middel van bijbehorende opgestelde modelbrieven. Daarnaast is geborgd dat de verzoeker zonder onnodige vertraging in kennis zal worden gesteld van de ontvangst en de termijn voor uitsluitel. De mogelijkheid tot het indienen van een klacht is niet expliciet geborgd in werkinstructie zelf, maar wordt wel aangegeven in de modelbrieven. Tot slot komen uit de werkinstructie de mogelijkheden naar voren om een verzoek te weigeren en op welke manier dit aan de betrokkenen wordt toegelicht. Uit de werkinstructie komt niet naar voren of gedurende een periode van 4 jaar voorafgaand aan het verzoek de persoonsgegevens zijn verstrekt alsmede de</p>	G	G	R

ontvangers of categorieën van ontvangers. De politie brengt geen kosten in rekening.

De opgestelde werkinstructie is uitgedragen en bekend bij de privacydesks. Dit geldt zowel voor een verzoek tot kennisneming, als voor een verzoek om verbetering, aanvulling, verwijdering of afscherming van gegevens. Bij goedkeuring van een rectificatieverzoek is hiervan bewijs van de uitvoering door de privacyfunctionaris aanwezig. Er is tevens controle aanwezig of het goedgekeurde verzoek ook het gewenste resultaat heeft gehad. De controle erop zodat blijkt dat het goedgekeurde verzoek ook het gewenste, goed gekeurde resultaat heeft gehad is grotendeels aanwezig.

Op het gebied van het bestaan van de rechten van de betrokkenen is een beknopte, toegankelijke en duidelijke privacyverklaring opgesteld met daarin de wettelijk verplichte onderdelen, waaronder de doelen en grondslagen van de verwerkingen, de rechten van de betrokkenen en contactgegevens van de verwerkingsverantwoordelijke. Ook zijn de ontvangers van de politieggegevens (met wie de gegevens worden gedeeld) weergegeven in het privacystatement. Een onderverdeling van de ontvangers naar verschillende categorieën ontbreekt echter.

Status vanuit Landelijk verbeterprogramma:

Op het onderwerp Rechten van betrokkenen is naast autorisaties veel op geïnvesteerd. Het ondersteunende systeem Documentum heeft enige vertraging opgelopen maar doet niet af aan hoe de privacydesks werken. Het systeem is

	<p><i>formatief nog niet volledig opgenomen (bij 2 eenheden gestart) maar werkt wel.</i></p>			
<p>Kwaliteit van gegevens</p>	<p>Cyclus 2: In alle eenheden wordt True Blue gebruikt als tool voor kwaliteitsverbetering. De kennisregels zijn echter nog te beperkt en de naleving van alarmeringen is niet optimaal, waardoor dit onderwerp nog niet op orde is.</p> <p><i>Status vanuit Landelijk verbeterprogramma: Op het gebied van kwaliteit politiegegevens is veel gebeurd alleen is dit niet altijd zichtbaar. Nieuwe afdelingen controleren steeds vaker of gegevens juist in de systemen staan door kennisregels. Hierdoor kunnen de gegevens ook beter uitgewisseld worden. Doordat er steeds meer netwerkstructuren ontstaan komen misheden betreft gegevens ook sneller aan het licht.</i></p>			
<p>Gebruik gevoelige gegevens</p>	<p>Cyclus 2: De landelijke richtlijnen zoals verwoord in het Praktijkhandboek Wpg en de instructies voor de bevoegd functionaris worden gevolgd. Er worden in de eenheden wel gevoelige gegevens vastgelegd, maar dit is vrijwel altijd in relatie tot bijvoorbeeld de aanpak van criminele groepen. Er worden ten aanzien van gevoelige gegevens ook opleidingen gevolgd. In de grote steden wordt aangegeven dat omgaan met andere ethniciteiten als normaal wordt beschouwd. Desondanks is uit de audit naar voren gekomen dat op dit punt nog verdere verbetering mogelijk is.</p>			

	<p><i>Status vanuit Landelijk verbeterprogramma: In opleiding wordt aandacht besteed aan hoe om te gaan met gevoelige gegevens. In de nieuwe Wpg per 2019 staan geen gevoelige gegevens meer.</i></p>		R	R	R
<p>Geautomatiseerd vergelijken en in combinatie verwerken</p>	<p>Cyclus 2: Binnen de politie is een aantal medewerkers belast met werkzaamheden van geautomatiseerd vergelijken en in combinatie met elkaar verwerken binnen artikel 9 en 10 verwerkingen. Vaak zijn deze informatiecoördinatoren niet aangewezen in deze tijd van reorganiseren. Zo is niet geborgd dat in combinatie met elkaar verwerken van artikel 8 politiegegevens ouder dan 1 jaar door de informatiecoördinator moet gebeuren.</p> <p><i>Status vanuit Landelijk verbeterprogramma: Voorafgaand aan een verwerking vindt er een pre-GEB plaats. Als daaruit blijkt dat er sprake is van een hoog risico, dan wordt er vervolgens een volledig GEB uitgevoerd. Deze tool wordt nog geïmplementeerd.</i></p>		R	R	R
<p>Ter beschikking stellen</p>	<p>Cyclus 2: De meeste executieve medewerkers hebben de tool BVI-IB ter beschikking gesteld gekregen. Hiermee kunnen online op straat de meest voorkomende systemen met artikel 8- en 13.1-gegevens worden geraadpleegd voor de uitvoering van de dagelijkse politietaak.</p> <p>Voor wat betreft de overige gegevens blijkt dat bevoegd functionarissen vaak te weinig informatie over hun onderzoek willen delen met collega's buiten hun team. Op basis van de interviews stellen wij vast dat er binnen de eenheden nog geen uniform beleid is met betrekking tot het aanstellen en</p>		R	R	R

<p>opleiden van bevoegd functionarissen. Bevoegd functionarissen weten niet welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden zij hebben en handelen daar dus niet naar.</p> <p><i>Status vanuit Landelijk verbeterprogramma: BVIB gebruik is de afgelopen tijd enorm toegenomen. Summit is toegevoegd en registraties op hoog niveau zijn teruggezet. Er is beleid opgesteld voor het aanstellen van bevoegd functionarissen. Met behulp van Bleu view wil men door de hele politieorganisatie regisseren.</i></p>		R	R
<p>Audits</p> <p>Cyclus 2: De afdeling Concernaudit is verantwoordelijk voor de interne audits ten behoeve van de Wpg. Daarnaast zijn, binnen de eenheden, interne auditors aangewezen, die werkzaamheden uitvoeren voor de interne audit. Wij hebben vastgesteld dat de kwaliteit van de eenheidsauditors divers is. Hoewel de kennis op het gebied van politieprocessen en Wpg voldoende aanwezig is, ontbreekt de specifieke auditervaring en opleiding en is de onafhankelijkheid onvoldoende geborgd. De centrale afdeling Concernaudit heeft veel aanvullende werkzaamheden uitgevoerd waardoor het uiteindelijk voor ons mogelijk was om te steunen op de uitgevoerde werkzaamheden.</p> <p><i>Status vanuit Landelijk verbeterprogramma: niet van toepassing.</i></p>		R	R
<p>Privacyfunctionarissen</p> <p>Cyclus 2: Alle eenheden hebben de beschikking over één of meerdere privacyfunctionarissen. Echter de capaciteit is in een aantal eenheden onvoldoende. Slechts een aantal</p>		R	R

	<p>privacyfunctionarissen houdt op eigen initiatief, veelal beperkt, toezicht.</p> <p><i>Status vanuit Landelijk verbeterprogramma: De privacyfunctionarissen zijn aangesteld en werken in principe voor de eenheid. Er zijn nog steeds verschillen tussen de functionarissen en het uitvoeren van toezicht.</i></p>			
<p>Beheersing en sturing</p>	<p>Cyclus 2: Er vindt weinig actieve sturing plaats op het onderwerp Wpg. De Wpg krijgt in het totaal van prioriteiten niet altijd voldoende aandacht. In een aantal eenheden staat de Wpg wel met enige regelmaat op de agenda van het eenheidsleidingsoverleg (ELO). Bij opsporing en bij informatieonderdelen is over het algemeen meer sturing, kennis en interesse voor de Wpg aanwezig.</p> <p>Er is nog niet voldoende managementinformatie beschikbaar om te kunnen bijsturen. Er vindt kortom onvoldoende monitoring en (bij)sturing plaats.</p> <p><i>Status vanuit Landelijk verbeterprogramma: De Wpg staat in de kaderbrief en is onderdeel van het ICT-voortbrengingsproces. Momenteel vindt verbeterprogramma 3 plaats en waar de focus van verbeterprogramma 1 en 2 lag bij beleid, ligt de focus bij verbeterprogramma 3 bij de systemen. Het verbeterprogramma loopt tot eind 2019. De nadruk ligt op het uitvoeren in de lijn zodat de Wpg naar going concern gaat. De implementatie van de Wpg kost veel tijd. Er zijn veel plannen en activiteiten (ook in het kader van de nieuwe Wpg per 1 januari 2019) die door het landelijk verbeterprogramma worden</i></p>	R	R	R

<p>opgepakt en worden uitgevoerd, maar de stap naar implementatie binnen de eenheden hangt nog veel af van individuele personen. Het toezicht op processen en de borging van de Wpg verdient nog veel aandacht in de toekomst.</p>	
--	--

3 Ondertekening

Den Haag, 2 maart 2020

Projectleider *ADR*

10.2.e

mw.

10.2.e

Onderwerp
Managementreactie externe
privacyaudit Wpg 2015-2018

Auditdienst Rijk
t.a.v. drs. 10.2.e
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Organisatieonderdeel
Staf Korpsleiding
Directie IV
Gegevensautoriteit

Behandeld door
10.2.e

Functie
Adviseur wet- en regelgeving

Telefoon
06-110.2.e

E-mail
10.2.e@politie.nl

Ons kenmerk
2019-0183848

Uw kenmerk
-

In afschrift aan
-

Datum
11 februari 2020

Bijlage(n)
0

Pagina
1

Geachte mevrouw 10.2.e

Op 15 augustus 2016 is door mijn ambtsvoorganger in de korpsleiding aan de Auditdienst Rijk (ADR) de opdracht verleend om een externe privacyaudit uit te voeren. Het *Assurancerapport Privacy audit Wpg 2019 Politie* dat in dat kader is opgemaakt heb ik met belangstelling gelezen. Zoals besproken geef ik u hierbij mijn reactie met het verzoek deze integraal in het rapport op te nemen.

Achtergrond

Direct na het verschijnen van het vorige externe auditrapport, eind 2015, was duidelijk dat er nog veel tekortkomingen in de naleving van de Wpg waren. De Minister van Justitie en Veiligheid heeft de Tweede Kamer hierover bij brief van 7 december 2015 geïnformeerd. Hij heeft daarbij geconstateerd dat het eerder geschetste beeld van een 'worstelende praktijk' bij de naleving van de Wpg is bevestigd, dat vanwege de reorganisatie nog onvoldoende centrale regie op het onderwerp is geweest en dat het mede daardoor nog niet is gelukt de juiste organisatorische en technische randvoorwaarden te creëren. Zoals door de Minister toegezegd heeft de korpschef in maart 2016 een verbeterplan opgeleverd aan de hand waarvan een verbeterprogramma is opgestart.

Relatie Verbeterprogramma Wpg

Het voorliggende auditrapport beslaat de periode 2015-2018. Terugkijkend betekent dit dat eind 2015 het vorige auditrapport is ontvangen, dat in 2016 het verbeterprogramma is opgestart en dat van 2017 tot begin 2020 aan de verbetermaatregelen is gewerkt. Het auditproces dat heeft geleid tot uw rapportage is in 2015 gestart onder andere met het monitoren van de verbeterplannen zowel op landelijk, als op eenheidsniveau. De bevindingen in uw auditrapport zijn gebaseerd op documentatie en interviews in de periode van de privacyaudit (2015-2018).

Inmiddels is het januari 2020 en het Verbeterprogramma Wpg werkt zoals gepland naar een afronding toe. Gelet op het voorgaande kan het beeld ontstaan dat het Verbeterprogramma Wpg meent haar werkzaamheden te kunnen afronden terwijl de auditresultaten daar geen aanleiding toe geven. Echter, het Verbeterprogramma Wpg heeft ondertussen verschillende resultaten opgeleverd die ten minste wat betreft 'opzet' te beoordelen zijn en zal tot maart 2020 nog meer onderwerpen afronden. Dit valt echter buiten de periode van de privacy audit (2015-2018). In aanloop naar de afronding zal vooral ook aandacht besteed worden aan de borging in de lijn en de inrichting van een systeem van monitoring en control. De audit kwam dus - in die zin - te vroeg om de resultaten van het Verbeterprogramma Wpg te toetsen.

Onderwerp
Managementreactie externe
privacyaudit Wpg 2015-2018

Datum
11 februari 2020

Pagina
2 van 3

Scope audit

In uw auditrapport wordt verwezen naar bevindingen in het kader van de hercontrole die in maart 2017 door de afdeling Concemaudit is uitgevoerd. Gedurende de privacyaudit heeft u onderzoek gedaan naar alle 12 onderwerpen uit de Wet polisiegegevens. Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat sinds de hercontrole in 2017, naast rechten van betrokkene en autoriseren, geen verbeteractiviteiten binnen de eenheden zijn afgerond die leiden tot gedeeltelijk of geheel voldoen aan de Wpg. De onderwerpen die in de externe privacy audit over de jaren 2011-2014 in opzet voldeden aan de Wpg (verstrekken en protocolleren) zijn opnieuw beoordeeld. Voor de overige onderwerpen gaat u uit van de resultaten van die vorige auditcyclus.

Graag maak ik van deze gelegenheid gebruik om een verschil in (rode) scores toe te lichten in resultaten van de interne auditors en uw externe audit. Dit acht ik van belang omdat het voor de hand ligt dat dit verschil vragen kan oproepen. Oorzaak is het verschil in wagingmethode. De interne auditor heeft de onderwerpen waarbij de verbeteractiviteiten nog niet waren afgerond niet onderzocht omdat onderzoek daarnaar als weinig zinvol werd geacht. De externe privacyaudit heeft echter tot doel om op systematische wijze te toetsen of aan alle 12 onderwerpen van de wet op adequate wijze uitvoering is gegeven en daarom zijn alle 12 onderwerpen onderzocht. Tijdens dat onderzoek bleek al vroeg in de auditcyclus (in 2017) dat op de betreffende (resterende acht) onderwerpen de verbetermaatregelen niet afgerond zouden zijn binnen de termijn van de auditcyclus. Dit verklaart het verschil in de rode scores ('voldoet niet') bij de externe audit en de grijze scores ('niet onderzocht') bij de interne audit.

Reactie algemene bevindingen

In de algemene bevindingen wordt gesteld dat de focus heeft gelegen bij *rechten van betrokkene en autoriseren*. Dat is juist en komt overeen met hetgeen de Minister eind 2015 ook met klem aan de politie heeft gevraagd. Voor zover wordt gesteld dat het streven was het verbeterprogramma af te ronden en daarmee te voldoen aan alle 12 Wpg-onderwerpen per 31 december 2019 is dit niet juist. Ik verwijs in dit verband graag naar de volgende passage uit het eerder genoemde verbeterplan van 1 maart 2016 (p. 4):

Dit verbeterplan bevat een overzicht van de maatregelen die de politie de komende jaren neemt om beter aan de Wpg te voldoen (...). Met het uitvoeren van deze maatregelen zal de politie eind 2019 (de duur van het programma) grotendeels maar nog niet volledig de Wpg naleven. Het volledig kunnen naleven van de Wpg vergt onder andere aanpassingen in de huidige wetgeving en aanpassing of vervanging van bestaande (oudere) informatiesystemen. Dit zal niet allemaal binnen de looptijd van dit programma kunnen worden gerealiseerd. De verandering om tot de gewenste situatie te komen is dan wel in gang gezet.

Voor de politie geldt nog steeds dat het volledig kunnen naleven van de Wpg aanpassingen van de huidige wetgeving en aanpassing of vervanging van bestaande (oudere) informatiesystemen vergt.

Voorts wordt terecht aangehaald dat per 1 januari 2019 de Wpg is gewijzigd als gevolg van de implementatie van de Europese *Richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging*. De stuurgroep van het Verbeterprogramma Wpg heeft in april 2017 beslist dat deze nieuwe Wpg-verplichtingen binnen de scope van het programma moeten worden opgepakt. Dit heeft geleid tot een aanvullende set van verbetermaatregelen ten aanzien van onder meer de registerplicht, gegevensbeschermingseffectbeoordelingen en privacy by design. Anders dan uw auditrapport lijkt te suggereren richt het Verbeterprogramma Wpg zich niet op verplichtingen die uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) voortvloeien. Verbetermaatregelen als gevolg van die verplichtingen worden door een apart AVG-programma opgepakt.

Onderwerp
Managementreactie externe
privacyaudit Wpg 2015-2018

Datum
11 februari 2020

Pagina
3 van 3

Reactie bevindingen per onderwerp

Bij het in gang zetten van de verbeteringen na de vorige audit is prioriteit gegeven aan de onderwerpen *rechten van de betrokkene* en *autoriseren*. Het is dan ook waardevol bevestigd te zien dat we ten aanzien van *rechten van de betrokkene* op de goede weg zijn en dat de inspanningen op dit onderwerp hebben geleid tot een positief resultaat.

Ook op het onderwerp *autoriseren* zijn flinke stappen gezet. Helaas komt dit nauwelijks tot uitdrukking in uw bevindingen. Verschillende documenten beschrijven de wijze waarop het proces van het intrekken van autorisaties is ingericht en hoe het stelsel van monitoring en toezicht is vormgegeven. In opzet zou dit onderwerp daarom naar mijn idee nu tot een positievere score moeten leiden. De bevindingen in uw rapport geven aanleiding daar nogmaals kritisch naar te kijken.

Aangezien de rode scores de indruk kunnen wekken dat op alle overige onderwerpen geen voortgang is geboekt, wil ik benadrukken dat wel degelijk stappen zijn gezet. Gerealiseerd moet worden dat het werken aan gerichte verbetermaatregelen zoals beschreven in het verbeterplan uit 2016 niet genoeg is om nu en in de toekomst te kunnen voldoen aan de Wpg. Daarom is de afgelopen jaren ook gewerkt aan de ontwikkeling van het systeem rond de bescherming van persoonsgegevens. Dit betekent dat algemeen en meer specifiek privacybeleid is ontwikkeld, de taken, rollen en verantwoordelijkheden rond de bescherming van persoonsgegevens zijn beschreven en een strategie is gekozen om dit systeem op orde te krijgen. Ik heb er dan ook vertrouwen in dat dit de aanpak, om te kunnen gaan voldoen aan privacywetgeving, bestendiger maakt.

Verbeterrapport

Aan de hand van uw externe auditrapportage zal overeenkomstig art. 4, lid 1 van de *Regeling periodieke audit politiegegevens* in april 2020 een verbeterrapport worden opgeleverd. Het betreft een verbeterrapport waarin de maatregelen worden beschreven die op dat moment getroffen zijn ter verbetering van de geconstateerde tekortkomingen.

10.2.g

F. G. Geyze
Eg. korpsleiding

Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag